

บันทึกความทรงจำของคณะสำรวจ

มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ที่บริเวณ

รัฐมลายูตอนเหนือ

ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๒-๒๔๔๓

ต่อจากฉบับที่ ๒ ปีที่ ๕

W.W. SKEAT (M.A.) หัวหน้า คณะผู้สำรวจ

มร.ประกายฉัตร สุขสวัสดิ์ แปล

ยะลา หรือ Bisérat

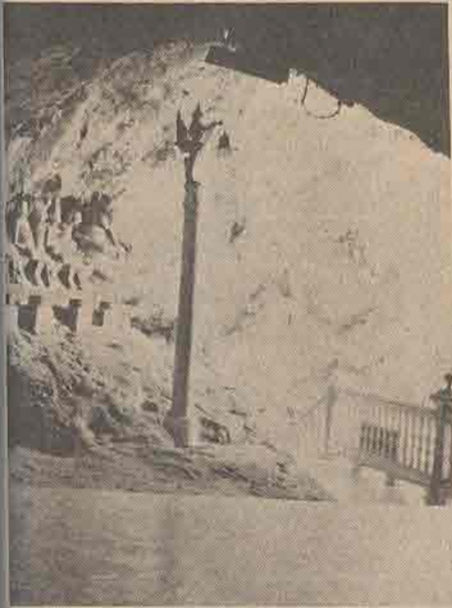
๒๕ พฤษภาคม เบิงฮูต ฮุส
เซ็น เล่าให้ข้าพเจ้าฟังถึงเรื่องสถานที่แห่งหนึ่งใน อูลู เซเตีย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตรังกานู ตอนเหนือที่เข้าไปถึงได้ยากและเชื่อกันว่ามีคอกเสือ ซึ่งมีทะเลสาบ ๒ แห่งเชื่อม เมื่อชาวบ้านว่ายข้ามฟากไปทางด้านหนึ่ง เขาจะกลายเป็นเสือ และเมื่อเขาว่ายข้ามกลับมาอีกด้านหนึ่งก็จะกลายเป็นคนใหม่ เสือในคอกที่ว่านี้มีรูปร่างเป็นเสือทั้งหมด ยกเว้นตัวหัวหน้าซึ่งมักจะอยู่ในหมู่เสือเขาก็มีรูปร่างเป็นคน

เรื่องนี้เกิดขึ้นกับพ่อหมอ

(Bomor) ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้เรียกพ่อหมอผี หรือที่รู้จักอีกนัยหนึ่งว่า Pong mor หรือ Bénan ฮุสเซ็นเล่าว่ามีพ่อหมอกคนหนึ่งได้ถูกหัวหน้าเสือนำตัวไปที่ค่ายเสือนั้น ในขณะที่เมื่อเขาเขากำลังเข้าฉามโดยแมกซันบ่าไป (เหมือนเรนาร์ด Reynard ในเพลงโบราณแบกห่านสีเทา) เมื่อถึงหมู่บ้านเสือ หัวหน้าก็เอาชายผู้ไร้สติซ่อนไว้ในบ้านของเขาเพื่อจะได้ปลอดภัย เพราะเป็นบ้านที่สร้างบนเสาสูงพื้นหัวพวกเสือนั้นมาพันพันคูอยู่เนื่องจากได้กลิ่นสาบมนุษย์ และยังเห็นตัวด้วย แต่พวกมันก็ไม่กล้าทำอันตรายพ่อหมอนั้น เพราะกลัวหัวหน้าของตน พ่อหมอยู่ที่หมู่บ้านเสือ ๗ วัน จึงสามารถ

อธิบายได้ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องหมู่บ้านนี้ คนมลายูในกลุ่มของเราก็ได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับหมู่บ้านนี้ให้เราฟังด้วยว่ามีชาวกลันตันมลายูคนหนึ่งได้พบหญิงสาวที่แสนน่ารักในระหว่างหลงทางอยู่ในป่า จนได้แต่งงานกับเธอ และมีลูกชายด้วยกันคนหนึ่งจึงค้นพบว่าเธอเป็นเสือสาว

๒๖ พฤษภาคม ตอนบ่ายข้าพเจ้าได้ตามจอห์น และอานันเดลไปที่ถ้ำในเขตเขาตะพัง (Bukit Tapang) ใกล้ยะลา ถ้ำแรกในกลุ่มนี้ต้องใช้เวลาเดินถึง ๒๕ นาที บางส่วนก็เป็นถนน บางส่วนก็เขารกเข้าพง และทางเข้าถ้ำก็ไม่ค่อยง่ายนัก เพราะต้องปีนเขาขึ้นไปสูงกว่าพื้น

ราบถึง ๓๐-๔๐ ฟุต เมื่อจอห์นค้นพบถ้ำนี้เขาตั้งชื่อมันว่าถ้ำวิหาร (Cathedral Cave) เพราะสังเกตจากความงามทางสถาปัตยกรรมซึ่งเกือบจะเป็นลักษณะแกะสลัก มันมีลักษณะคล้ายถ้ำวิหารที่บาตุโกล์กัวลาแลมเปอร์ ทางเข้าเป็นปากถ้ำรูปโค้งอยู่ตอนบน ถ้ำถัดมาซึ่งอยู่ในระดับต่ำลงมาจากถ้ำนี้ ๒๐-๓๐ ฟุต และเลียบหน้าผาไปราว ๕๐-๑๐๐ หลา มีความยาว ๒๐๐ หลา เราจึงเรียกกถ้ำระเบียง (Corridor Cave) และมันยาวลึกเข้าไปถึงใจกลางเขา ตอนช่วงครึ่งถ้ำเป็นอุโมงทรงกลมซึ่งมีแสงผ่านสลัว ๆ ในอุโมงของถ้ำระเบียงนี้แหละที่นักสัตววิทยา ๒ คนของสหประชาชาติอย่างของซาคัสตีวัลเปก ๆ ก็คือ แมงมุมประหลาด แมลงป่องประหลาด และแม้แต่แมงไม้ล้านแต่หน้าพิศวง ความกว้างของถ้ำอยู่ระหว่าง ๑๕-๓๐ ฟุต และสูง ๓๐-๖๐ ฟุต อย่างไม่รู้ก็ตามทุกระยะ ๑ หลาจะมีลักษณะเฉพาะของมัน แสงที่ลอดมาโดยเฉพาะส่วนอุโมง และมีกระแสดม

ซึ่งบางเวลาแรงราวกับพายุพัดออกไปจากถ้ำตั้งแต่ส่วนอุโมง และพัดเข้ามาทางบริเวณเขาเหนืออุโมง ในถ้ำมีค้างคาวอาศัยอยู่ ๒ ชนิด และพื้นถ้ำดูเหมือนจะถูกปูลาดด้วยซี่ค้างคาวเป็นชั้น ๆ

ระหว่างถ้ำทั้งสองแห่งมีหลุมใหญ่คล้ายบ่อน้ำซึ่งจอห์นเป็นผู้ค้นพบด้วย จอห์นได้ไต่เชือกลงไปราว ๘๐ ฟุต เขารายงานว่าเขาได้ไต่เชือกลงไป ๘๐ ฟุตนั้นยังมีความลึกต่อไปอีก ซึ่งเขานับได้ถึงสิบกว่าก้อน หินที่เขาไต่ลงไปจะตกถึงพื้นเบื้องล่าง ทั้งนี้เขาจะแนะนำว่ามันลึกราว ๆ ๓๐๐ ฟุต ถัดจากนั้นจอห์นได้ปีนขึ้นไปและสามารถจะมองลงไปเห็นถ้ำวิหารจากช่องโหว่บนยอดเขา เขาเอาเครื่องวัดความกดอากาศของอานันเดลขึ้นไปด้วยโดยวัดได้ ๓๘๐ ฟุต แต่ไม่สามารถจะวัดระดับน้ำทะเลได้ ทั้งนี้มีร่องรอยน้ำท่วมขึ้นสูงปรากฏอยู่ (เช่นเศษเปลือกหอย) ในถ้ำภายในภูเขาที่ชายฝั่งแม่น้ำนั้นขึ้นสูงถึง ๔๐ ฟุต จากระดับน้ำในแม่น้ำปรกติ แต่เราได้รับคำยืนยันว่าการที่น้ำท่วมเกิน ๖ ฟุตเหนือระดับปรกตินั้นไม่เกิดขึ้นบ่อยนัก ปรกติแล้วน้ำจะท่วมทุกปีด้วยเหตุนี้ชาวบ้านในแถบนี้จำนวนหนึ่งจึงสร้างเรือนแพซึ่งขึ้นลงตามระดับน้ำ ตามเครื่องวัดความกดอากาศของอานันเดล หมู่บ้านในยะลาหรือปีเซอร์ที่นี้อยู่ในระดับต่ำกว่าหมู่บ้านเกาะทรายขาวซึ่งอยู่ตีนเขาใหญ่ (Bukit Besar)

๒๖ พฤษภาคม จอห์นกลับไปถ้ำวิหารอีก และลองวัดความ

กว้างความยาวของพื้นถ้ำด้วยก้วอย่าง เขาจะเห็นว่าส่วนกว้างราว ๘๐ หลา และส่วนยาวราว ๘๐-๑๐๐ หลา สำหรับความสูงนั้นดูเหมือนจะน้อยกว่าความกว้าง มีทางเดินระหว่างทางเข้ากับด้านในอยู่ ๒ ช่วง ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าอุโมงตรงกลาง ถ้ำนี้มีหินงอกงดงามและหินย้อยบนเพดานรวมกันเป็นกลุ่มก้อน ด้านล่างทางเดินระหว่างทางเข้ากับด้านในด้านหนึ่งมีช่องโหว่กว้าง ๖ ฟุต ซึ่งมองผ่านไปเห็นหลุมคล้ายแอ่งน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓๐-๔๐ หลา หลุมนี้ล้อมรอบด้วยหน้าผาสูงไปถึงไหล่เขา ซึ่งจอห์นเข้าใจว่าสูงราว ๓๐๐ ฟุต บริเวณรอบ ๆ และกันหลุมมีอิฐหินและต้นไม้ประเภทเฟิร์นและปาล์มเต็มไปหมด

เช้าวันนี้ข้าพเจ้าไปดูถ้ำรูปปั้น (Gua Gambar) ซึ่งเป็นถ้ำสำคัญของยะลา ถ้ำนี้ไปทางถนนใหญ่ราวครึ่งชั่วโมง แล้วเลี้ยวซ้ายผ่านทุ่งนาไปทางเขาถ้ำ (Bukit Gua) โดยที่เป็นบริเวณท้องทุ่ง ถ้าไปหน้าฝนคงลำบาก เราเดินไปราว ๒๐ นาทีก็ถึงบึงใหญ่มีปลาตัวโตคำพูดว่าขอยูซึ่งพระภิกษุสงฆ์ห้ามจับหรือตกปลา มากินเพราะคิดผิด มีสะพานยาวราว ๔๐ หลา ประกอบด้วยไม้กระดานหลาย ๆ คั้งบนเสาไม้สำหรับข้ามฝั่งและไม่มีราวสะพาน พอข้ามสะพานไปอีกฟากของบึงก็ถึงทางเข้าหมู่บ้าน มีบ้านอยู่ ๑๒ หลัง ระหว่างบึงและภูเขา หมู่บ้านนี้มีศาลเป็นยอดเจดีย์เล็ก ๆ ตั้งอยู่บนฐานสูงซึ่งเป็นที่ฝังอัฐิของพระสงฆ์องค์ก่อน มีภิกษุพระตั้งอยู่ด้านหลังหมู่บ้าน ทางผนังเขาสูง

กว่าหลังคาบ้านราว ๘๐ ฟุต ระหว่าง
วัดนี้และหน้าผามีบันไดอิฐแคบ ๆ
เป็นทางขึ้นลง เดินขึ้นเขาไปอีก
๓๐ เมตร ชาวบ้านสร้างโบสถ์
(ศาลา) เป็นฐานยื่นไปในน้ำ จาก
จุดนี้เราสามารถเห็นทิวทัศน์งดงาม
ของบึงและบริเวณโดยรอบ ๆ ตรง
กลางศาลามีแท่นประดิษฐานพระ
พุทธรูปบนขาแท่นที่ไม่มีบันได
มีที่ตั้งเครื่องบูชา มีเสากลมหนา
ราว ๑ ฟุต แขนงด้วยเส้นหวาย
ห้อยลงจากเพดาน และคลุมด้วย
ผ้าขาว ด้านขอบปีกด้วยผ้าหลากสี
เป็นรูปคนและสัตว์ มีผู้อธิบายว่า
รูปเหล่านี้เป็นเหมือนตัวแทนของ
ผู้คน นก และสัตว์ที่นำดอกไม้
และเครื่องบูชาถวายพระพุทธเจ้า
รูปต่าง ๆ เหล่านี้เรียงเป็นอย่างน้อย
๓ แถว แถวแรกเป็นมนุษย์ในท่า
ถวายของต่าง ๆ แถวถัดมาเป็น
ขบวนช้างซึ่งขนของถวายต่าง ๆ
ด้วยวงของมัน นอกจากภาพที่
กล่าวแล้วนี้ ยังมีภาพการลงโทษ
พุทธศาสนิกชนที่ทำชั่วในนรกด้วย
ข้าพเจ้าสังเกตเห็นคนที่มีหัวและ
เท้าเป็นไก่ และได้รับคำบอกเล่าว่า
เป็นผู้ที่ได้รับการลงโทษเพราะชอบ
ชนไก่ในสมัยเมื่อยังมีชีวิตอยู่ซึ่ง
ทั้งนี้ถือเป็นบาปหนาของชาวพุทธ
เมื่อออกจากโบสถ์แห่งนี้
เราได้เดินตามทางไปยังหน้าผา
จนถึงปากถ้ำมืด ถ้ำแห่งนี้ถ้ำน้ำขึ้น
จะท่วมทันที เรามองอะไรเกี่ยวกับ
ถ้ำนี้ไม่ได้ ยกเว้นว่ามันมืดอย่าง
ประหลาด และถ้าใครจะเข้าไปก็
ต้องกลานเป็นระยะ ๒๐-๓๐ ฟุต
ที่ปากถ้ำอีกด้านมีแอ่งน้ำเล็ก ๆ แต่
ไม่ปรากฏร่องรอยว่ามีสัตว์มีชีวิต
อาศัยอยู่

สำหรับถ้ำรูปปั้น (Gua Cam-
bar) นั้นอยู่สูงกว่าระดับโบสถ์ของ
หมู่บ้านราว ๓๐ ฟุต และเราต้อง
เดินบุกหน้าผามาตามขั้นบันได
หยาบ ๆ และอิฐหัก ๆ ที่ราบเรียบ
เพราะรอยเท้าผู้คนเดินขึ้นลงจนทำ
ให้สึกไป ทางเข้าถ้ำมีไม้ระแนงปิด
กันไว้ทำให้ไม่น้ำดู เหมือนที่ชาย
ตัวของโรงหนังชั้น ๒ จากตรงนี้มี
ทางเดินต่อไปอีกช่วงจึงถึงถ้ำ
รูปปั้นอันสวยงาม แม้ไม่อาจเปรียบเทียบ
ได้ทั้งขนาดและความงามกับ
ความยิ่งใหญ่ของถ้ำวิหาร ทั้งด้าน
ซ้ายขวาของทางเดินระหว่างช่วง
นอกจากด้านในซึ่งกล่าวแล้วนั้น
ถัดตามผนังถ้ำรูปปั้นมีพระพุทธรูป
อิฐสีขาวประดิษฐานอยู่ ซึ่งวิไลเยี่ยม
แถมเมรอน ได้อธิบายไว้ในเรื่องนี้
อย่างไรก็ตามลักษณะเด่นของ
ถ้ำก็คือพระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่
ซึ่งประดิษฐานบนแท่นสูง ๓ ฟุต
ห่างจากพื้นราบ ขนาดของพระพุทธรูป
ราว ๑๐๐ ฟุต เฉพาะพระโอษฐ์
นั้นกว้าง ๓ ½ หลา และนิ้วพระบาท
(ซึ่งตามพุทธบัญญัติถือเป็นหนึ่งใน
ลักษณะมหาบุรุษ) นั้นมีขนาดเท่า
กันทุกนิ้ว ทางพระอุระด้านขวามี
รอยเปื้อนสีดำ ซึ่งเราได้รับคำยืนยัน
ว่าเป็นพระโลหิตที่ไหลออกมา
เมื่อชาวมุสลิมคนหนึ่งเอากริขเทง
เพราะเข้าใจว่าจะได้พบทองซึ่งซ่อน
ไว้ข้างใน แต่แท้ที่จริงแล้วผู้ซุกซ่อน
ไม่ได้ทราบประวัติความเป็นมาของ
พระพุทธรูปนี้

มนุษย์ผู้เคราะห์ร้ายอีกราย
หนึ่งได้กลายเป็นกวางไปเพราะใน
ชาติก่อนได้เคยฆ่ากวาง ถัดไปเป็น
โจรผู้เคยทรมานผู้เคราะห์ร้าย จน
ภายหลังถูกกนในนรกจกทั้งดับไต

ด้วยจงอยปากเหล็ก ในบรรดาผู้คน
ที่เหลื่อมมีคนที่รังสีโอ เพราะเคยฆ่า
เสือมาก่อน คนที่เคยฆ่าพ่อแม่ก็จะ
ถูกยมทูตเลื่อยคอ คนชั่วเหล่านี้ก็จะ
ถูกกรอกด้วยทองแดงหลอมจะได้
แก่น้ำเสียติดเกล้า

เบื้องหลังพระพุทธรูปไสยาสน์
เป็นช่องในกำแพงซึ่งเป็นที่วาง
โกฏิใส่อัฐิของผู้ที่ตายไปแล้ว ใน
ช่องกำแพงปลายถ้ำด้านหนึ่งมี
โครงร่างไม้ที่ถูกเผาไหม้ซึ่งยังคง
อยู่เหมือนร่างของมนุษย์ หลวง
พรหมบอกข้าพเจ้าว่า โครงร่างนี้
ทำขึ้นแทนคนที่เสียชีวิต ณ ต่าง
ประเทศ และไม่สามารถนำร่างกลับ
มาเผาได้ จึงต้องสร้างร่างจำลอง
ขึ้นเผาศพพิธีพุทธศาสนา และทาง
ปลายถ้ำด้านเดียวกันยังมีน้ำพุ
ธรรมชาติ มีแอ่งน้ำซึ่งมีขอบทำด้วย
ปูน

๒๗ พฤษภาคม เกิดมีลม
เป็นไข้ทรพิษขึ้นในหมู่บ้านถัดไป
จากเรา และได้ทราบมาว่าราชาแห่ง
ยะลาได้หนีโรคร้ายนี้ไปพร้อมกับ
ครอบครัวและบริวาร มีคนเล่าว่า
ราชาองค์นี้กับพระสงฆ์จากตำบล
ถ้ำ เดินทางไปยังภูเขาและจะอยู่
ที่นั่นจนกว่าโรคระบาดจะหมดไป
ในระหว่างนั้นความกลัวโรคระบาด
ทำให้ชาวเมืองแทบจะหยุดการนำ
ตัวอย่างมาให้เราโดยสิ้นเชิง และ
เราเองก็รู้สึกตื่นเต้นตกใจเพราะ
เอเวนต์ป่วยหนักใช้เวลารักษา
ตลอดเดือนกว่าจะหาย

๒๘ พฤษภาคม วันนี้ข้าพเจ้า
ได้คุยกับหมอรักษาช้างที่นี่ ซึ่งได้
สอนกลยุทธต่าง ๆ ของเขาให้
ข้าพเจ้าโดยแลกกับเงิน ๕ ดอลลาร์
กับผ้าขาวยา ๕ cubits (ราว ๒๐x

๕ = ๑๐๐ นิ้ว) ซึ่งตามธรรมเนียม
นั้นต้องใช้ผู้มัดให้ข้อตกลงมั่นคง
แน่นอน ตัวอย่างความรู้ที่ข้าพเจ้า
ได้รับ ซึ่งมีค่ามากที่สุดก็คือเครื่องดู
และพันไฟทำด้วยขาควย ซึ่งภาษามลายูเรียกว่า gobek api ตามรูปทรง
ของมัน

๒๕ พฤษภาคม เราเดินไป
ตามหมู่บ้านเกอลัม ซึ่งใช้เวลา
๒ ชั่วโมง ข้ามทุ่งนาไปทางตะวันตก
เริ่มเดินไปได้ไม่กี่กิโลเมตรก็
ได้ชี้ให้ข้าพเจ้าดูที่ต้นเขาซึ่งแต่เดิม
มีแม่วัวดำมาเกือกกั้งอยู่ ดำนาน
เล่ากันว่าเมื่อเด็กหน่น ๒ คนมาเลี้ยง
วัว แล้วมีพระสงฆ์มาถามว่าเคย
เห็นแม่วัวดำมาเกือกกั้งอยู่ใน
หนองน้ำหรือไม่ เด็กเลี้ยงควาย
บอกว่าเห็นมันยังมาชนกับวัวของ
เขาเลย ภิกษุนั้นก็บอกว่าคงเป็นแม่วัว
ดำที่ท่านตามหาแน่และขอให้เขา
เอาหญ้าแห้งมาให้แม่วัวด้วย เด็ก
เลี้ยงวัวเอาหญ้าแห้งมาให้ภิกษุ
รูปนั้นก็เอาไปเลี้ยงแม่วัวดำแล้ว
ดบหลังมัน หลังจากนั้นท่านก็เอา
ขามรองชี้วัวจากแม่วัว แล้วห่อด้วย
ใบมันเทศยื่นให้เด็กเลี้ยงวัว ๒ คน
คนหนึ่งนั้นได้โยนชี้วัวไปด้วยความ
รังเกียจ แต่อีกคนหอบกลับไปให้
พ่อแม่ และพบในวันรุ่งขึ้นว่าสิ่งที่
ได้รับมานั้นกลายเป็นทองทั้งแท่ง
แม่วัวตัวนี้เชื่อกันว่าเป็นก้อนทอง
ของที่มีอยู่ทั้งหมดในประเทศที่ยัง
ไม่ได้สะกัด แต่คนไม่มีโอกาสเห็น
มันบ่อยนัก

ก่อนถึงหมู่บ้านเกอลัม เรา
ได้แวะไปดูหินประหลาดในอีก
หมู่บ้านหนึ่ง เป็นแท่งหินยาว ๖-
๘ ฟุต และกว้างราว ๒-๔ ฟุต รูป
ร่างนูนโค้งออกมา ตั้งอยู่บนแท่ง

สูงจากพื้นดินและมีผิวเป็นรู พวก
ชาวนาเชื่อกันว่าครึ่งหนึ่งเป็นผาบิน
ชนิดที่รู้จักกันดี แบบผาบินของ
ศาสนาพราหมณ์ ซึ่งผาบินหล่นลง
มาเมื่อบินผ่านบริเวณนี้แล้วกลายเป็น
หินไป คนไทยเรียกชื่อว่ามี
ร้อน และในภาษามลายูก็กลายเป็น

Parong

ที่หมู่บ้านเกอลัมข้าพเจ้า
ได้ไปเยี่ยมช่างปั้นหม้อเป็นหญิง
ชาวปัตตานี เธอบอกว่าซื้อดินเหนียว
มาราคาแท่งละ ๑๐ เซ็นต์ (Kupang)
เธอปั้นหม้อข้าวหม้อแกงทุกชนิด
ที่ชาวมาลายูใช้ เมื่อทำงานเต็มที่
เธอจะเผาหม้อไฟเหล่านี้ในเตาเผา
ครั้งละ ๑๐๐ ใบ เผาอยู่หลังคาเตา
เผาเกิดพังลงมา ข้าพเจ้าจึงไม่ได้
เข้าไปดูว่าเป็นเตาแบบไหน สำหรับ
หม้อข้าวที่เธอปั้นนั้นเป็นชั้นเดียว
ใช้หินกลมปิดก้นหม้อดอกด้วย
ก้อนเพื่อให้ดินเหนียวแผ่ออก เธอ
ไม่ได้ใช้เกลบนในการปั้นหม้อ มี
ตราทำลวดลายอยู่ ๑๒ แบบ ข้าพ
เจ้าซื้อผลิตภัณฑ์ของเธอมาเท่าที่จะ
ขนไหว และสั่ง หม้อปั้นใหม่ทุก

แบบ แบบละ ๒ ชิ้น ธุรกิจการ
ปั้นหม้อช่วยเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว
ของเธอ เธอจึงต้องปลูกข้าวและทอ
โลรง ให้มีรายได้พอเพียง

ขากลับพวกเราหลงทางใน
ความมืด เชื่อว่าเป็นเพราะภูตผี
Pingoloh ซึ่งเป็นศัตรูคู่แข่งกับนัก
สัตววิทยาในกลุ่มของเรา ซึ่งได้ลงไป
ตกปลาบูและหอยทากในทุ่ง
ดอนกลางคืน

๓๐ พฤษภาคม วันนี้ช่าง
ทองในหมู่บ้านแสดงวิธีทำทอง
ให้เป็นสีแดงขึ้นให้เราดู สีที่แดง

ขึ้นนั้นได้จากการเค็มกำมะถัน
ปนมะขามเปียกเล็กน้อยในน้ำที่ได้
ในหม้อใบเล็ก ทั้งนี้เป็นการยอมสื
แต่เพียงภายนอก เขายังได้ให้คำร
การเชื่อมทองและเงินตลอดตาราง
น้ำหนักของโลหะทั้งสองแยกเป็น
สองตารางให้ข้าพเจ้าด้วย

ระหว่างทางกลับบ้าน ข้าพเจ้า

เห็นชาวมาลายูชุดหลวมเปลาะตาม
ขวางของประตูทางเข้าบ้าน เขาบอก
ว่าจะฝังต้นไม้ชื่อ bedara pahit (คล้าย
พุทราอินเดีย) ๒ ต้น เพราะเชื่อว่า
ความขมของมันจะไล่ผีใช้ทรัพย์สิน
ไปได้ ถัดไปอีกข้าพเจ้าเห็นบ้าน
๒ หลัง ที่มีเถาหวาย เรียกว่าหวาย
ลิง (rotangura) ล้อมรอบ และที่ประตู
มีด้ายสายสิญจน์พันยอดเสาเข้า
ด้วยกัน และมีเชือกห้อยหน่อ
มะพร้าวไปผูกติดกับสายสิญจน์
ตรงกลาง และเช่นเดียวกับบ้านแรก
ที่เห็นทุกกรณีประตูจะฝังพุทรา
อินเดีย ๒ ต้น ขวางไว้เพื่อไล่ผี
ทุกบ้านในบริเวณนี้จะมีการกัก
บริเวณโรคติดต่อ ๑๐ วันตามคำสั่ง
ของพ่อมดของราชาแห่งรามัน
ซึ่งได้เดินทางจากโคลาบรัมมาเพราะ
เรื่องโรคติดต่อนี้ แต่ละบ้านจะถูก
กักแยกกันและในกรณีที่มีเถาหวาย
แขวนไว้ และรั้วไม้ขวางฝังไว้ ผู้คน
จะผ่านเข้าออกหมู่บ้านนั้นไม่ได้
เป็นเวลา ๑๐ วัน นอกจากจะฝ่าฝืน
ข้อห้าม และต้องเสียค่าปรับ ๕
Kendiri (เท่ากับ ๑๕ เซ็นต์สิงคโปร์)
ชายชาวกันตันคนหนึ่งบอกข้าพเจ้า
ว่าในประเทศของเขามีการลากเส้น
รอบบริเวณหมู่บ้านในกรณีกักกัน
เขตโรคติดต่อ แต่ไม่ได้มีเส้นแบ่ง
ระหว่างแต่ละบ้าน (อ่านต่อฉบับ
หน้า) □

